

Sputnikový telefon nemáme

Nemáme ani košky a ledoruby. Unesli jsme jen kus lana, dvě smyčky a pár karabin. Zato neseme jídlo a benzin na dva týdny. Snad to bude stačit, chystáme se projít jednu vytrvalostní, kapku morálovou, ale krajinářsky vděčnou cestu. Vznikla během mého brouzdání na Google Earth. Zjistil jsem, že na jihu Kyrgyzstánu je pohoří **Kičik Alaj**, které vypadá opuštěně a jehož nejvyšší bod je pětitisícovka Čon Kumtor. To bychom snad mohli zvládnout, říkal jsem si. Na Pamír jsme se chystali s přítelkyní jen dva, tak to mělo být jiné než obvykle...

Odhodlání a rozlez

„Tady v nízu volci a medvědi nejsou, ale v garách tě sožárou!“ zaklíná mě babka v šátku a napřahuje své pařáty k mému obličejí. Stejně jako když Miloš Zeman předváděl svůj mobil Aligátor. Dost se tomu s Nikčou smějeme, právě opouštíme velkou vesnici Djany-Nookat a hory kolem se začínají kvapem zvedat. Místní nás berou na korbu Zilu a tím nám šetří asi patnáct kilometrů údolím řeky Akarp.

„Sputnikový telefon u vas jest?“ vyzvídá starostlivě šikmooký Kyrgyz. Jsme v poslední letní osadě před vstupem do hor a bez „sputnikáče“ se už domů nedovoláme. Signál zůstal dole. „Tak to zůstanete spát u nás, nahoře v lese jsou volci a divíje sabáki. Agresivnyj, napadajú!“ oznamuje nám a my se nenecháme od kyrgyzských manželů dlouho přemlouvát, stavíme palátku vedle jejich záhonu s bramborami.

Ráno to začíná nanovo: „Čto uděláš, kak přijde svóra volků?“ doráží na nás nějaký pastýř. „Pistoljét máte? Ja vidět tu bélij tygr...“ Už nás to trochu deptá. Instinktivně si oba obstaráváme v lese dřevěnou hůl. Nikdy bych neřekl, jaké sebevědomí člověku dodá kus klacku. Později se z něj stane i cepín – ledorub.

Další den už se vydáváme mimo bezpečí osad a šlapeme obrovským otevřeným údolím. Občas tu rostou zkroutené stromky, přeběhne pár divokých koní nebo nám osobní prostor naruší orlosup bradatý. Ještě ale vypadáme celkem svěže, tak letí dál. Nad námi se třpytí firnové severní stěny dvou bezejmenných kopců, oba jsou vyšší než Mont Blanc.

Morálka trochu zaostává. Cítíme se v tom obřím prostoru dost zranitelní. Naštěstí těsně před tím, než se rychle setmí, obydlujeme opuštěnou kamennou salaš. „Proč se nechat sežrat, když je tu domek?“ říkám si. Přivazuji dveře lanem a před spaním si čtu knihu o yettim, kterou Nikča sehnala v antikvariátu. „V horských vesnicích oblasti Pamíru se sněžnému muži říká gulbijavan. Podle jednoho

vyprávění starý gulbijavan v noci zaútočil na dva vesničany před chatrčí. Chlupatá postava s tlustýma nohama vytrhla ženu svému muži přímo z náručí. Nahodila si ji přes rameno a utekla se ženou za strašného řevu vzhůru kamenným polem...“ Normálně bych se tomu pousmál, ale tady se večer bojím i jít na záchod.

Měsíc je v novu, a tak je za mrazivé noci neprůstředná tma. Občas slyšíme nějaké zvuky, snad to jsou zvířata, co mají kopyta. Do toho nám na spacáky opadávají kusy hlíny ze stropu a probouzejí se myši. Svou paranoiou završujeme tím, že uvnitř malého domku stavíme stan. Teprve teď je tu tma jak u gulbijavanů v doupěti.

Cvakání prvního kruhu

Dostáváme se na ledovec, kde se vyladujeme na nejvyšší stupeň opatrnosti. Tady by nás nikdo nezachránil a na internetových diskusích bychom byli snadným terčem českých rýpalů: „Proč tam chodili jen ve dvou?“ Víme, že rýpalové by měli pravdu, tak se sakra snažíme. Nikča poprvé přestává mluvit o vlčích.

Na boku ledovce se svah zdvihá směrem k sedlu. Zase však platí pravidlo, které už jsme si na Pamíru osvojili: „Je to dál, než si myslíš.“ Do toho se objevují první trhliny, a tak vytahují lano (25 m, 8 mm). Dost se mi to přestává líbit, ale snažím se nedat to najevo.

Otočíme to? Znamenalo by to vracet se stejnou cestou čtyři dny dolů a zapomenout na celý trek. Jinudy to bez maček neprojdeme.

Po krátkém rozdýchání a tyčince Big Shock jdeme dál. Z ledovce opatrně vylézáme na suťové pole a táhneme sebe, a hlavně batohy směrem nahoru. Těsně u vrcholu sedla je terén dost strmý, kameny pod nohama ujíždějí dolů. Posledních deset metrů prověří moje zkušenosti z rajbasů na volných střešních taškách. Nikča se přede mnou rychlým hrabáním dostává do sedla. Spoustu kamenů strhává na ledovec. Já se přes pár zbylých opatrně dostávám za ní.

Na vrcholu Čon Kuntoru

Průstup morénou k sedlu Skobeleva západní

Údolí Akarp

V sedle Akarp¹ námi projede vlna radosti a štěstí. První kruh jsme cvakli a bylo nám dovoleno vstoupit do centrální části Kičik Alaj. Naproti se ve večerním světle poprvé představuje pětitisícovka Čon Kumtor. Je sice ještě několik dní daleko, ale teď už tušíme, že se poznáme zblízka.

Crux a pěkná zrada

V horách jsme téměř týden a zvykli jsme si na jejich rytmus a na naši samotu.

¹ 4.522 m n. m.

Zvykli jsme si, že z mobilu se stal bezzubý aligátor. Na druhou stranu, jídla ubývá a batoh je snesitelnější. Dokonce i na vlky už pohlížíme jinak. Říkáme si: „Proč by večer šli po nás, když si můžou ulovit nějakou horskou kozu?“ Navíc jsme si připravili spoustu obranných taktik: zásobník kamenů do každé předsínky, mlácení do ešusů, blesk od foťáku a tu nejdrsnější – molotovův koktejl (zapálení rezervního benzínu do vařiče).

Budík zvoní z útrob malého stanu na dalším z luxusních pláček. Potůček vedle je zase zmrzlý, ale zima je tady suchá,

a tak každonoční mráz neobtěžuje. Nad námi se právě do růžova vzbudil také Pik 4.971 m, který dnes bude sledovat, jak si s námi hory pohrají.

Vyrážíme dříve, čeká nás dlouhá cesta zvrásněnou kamennou morénou. Ráno vidíme pár mužiků. Ty tu znamenají jediné: „Někdo měl ještě sílu a věděl, kde je.“ My mužiky neděláme, téměř nikdy si nejsme jistí, že jdeme správně. Naštěstí je stále slunečno, tak se směr dá odhadovat intuitivně.

Kolem poledne začíná být ve čtyřech tisících nechutné vedro. Ledovec trochu změkkl, tak se po něm dá stoupat nahoru v botách. Na krajích jsou trhliny. Sedáky nemáme, navazujeme se za batohy. Tahle děravá metodika funguje, jen když jde Nikča první a směrem do kopce. Ostré polední slunko z nás saje energii a voda dochází.

Vyplazili jsme se do sedla Skobeleva západní² a poprvé uviděli Pik Lenina. Udělali jsme fotku a radovali se. Radost trvala asi třicet vteřin.

Dívám se totiž na druhou stranu sedla a nevypadá to vůbec dobře. Pod nohama mám šedesát metrů neuvěřitelně rozbité skály. Tolik volných ledniček nemají ani v OKAY Elektru. Skutečně, téměř všechno, na co sáhnu, se hýbe. Zmlkli jsme, přestali vtipkovat a začali jsme řešit, co dál.

Od začátku v té změti tuším potenciální sestupovku, ale vůbec se mi do ní nechce. Pobíhám okolo, ale jinde to vy-

² 4.750 m n. m.

Crux cesty v sedle Skobeleva západní 4.750 m n. m., horší skálu jsem ještě neviděl

padá ještě delší a těžší. Normálka na Čon Kumtor vede kousíček pod námi. Pokud bychom to ale chtěli obejít, znamenalo by to téměř týden chůze.

Deset metrů pod hranou sedla nacházím pevný obhoz, který mi dovolí dostat se s batohy níž. Je to asi trojkové lezení v divokém kamenolomu. Nad závěrečným kolmým úsekem je velký, důvěrou asi sedmdesátiprocentní hrot, za který jde dát smyčku.

Milované hole jsou vrženy, jdeme do toho. Házíme dolů i karimatky a sandály. Musíme být opatrní, a přitom svižní. Nad našimi hlavami visí sněhová převěž, ze které trčí asi dvoumetrový rampouch. Za sedmdesátiprocentní hrot spouštím batohy a před tím, než jištění slezeme my, odhazujeme dalších asi třicet volných kamenů. Jedna mikrovlnka trefuje můj batoh. Znovuzrození a psychicky vyčerpání stavíme stan na moréně druhého ledovce. Průchod tímhle sedlem bych nikomu nepřál, je tu potřeba hodně štěstí.

Velký mls nad druhým kruhem

Čeká nás první den bez batohů, tak se těšíme. Stan máme na moréně pod Čon Kumtorem a čeká nás super dilema. Ne-

Sápání do sedla Kundyk

chat stan stát, nebo ho složit do batohů a někam schovat? Nechat tam všechny věci? Je to těžké vysvětlit, ale stan se pro nás za tu dobu stal jediným místem jistoty. Byl jsem si na devadesát procent jistý, že ho žádný člověk ani zvíře nevykrade. Ale pokud by se to stalo, byl by to stoprocentní průser. Dopadlo to tak, že

jsem si na kopec vzal cestovní pas a platební kartu.

Při výstupu na Pik Skobeleva si vážíme toho, že na nás nic nepadá a že je případně kam uhnout. Je to odtátý jižní svah se sklonem tak pětatřicet stupňů. V závěru se jde po vysněženém hřebeni, který má také mírný sklon. Hladký povrch sněhu

Jištění za batoh a Kozly v pozadí

Vrcholový hřebínek na Čon Kumtor

narušují jen stopy orla. Po chvíli ho vidíme plachtit pod námi.

Na nejvyšším kopci Kičik Alaje stojíme jedenáctého září a užíváme si ten prostor. Naproti nám jsou Kozly, tak jsme začali říkat Pik Leninovi. Má stejně oblý tvar jako kopec Kozly³ u České Lípy, jen je

celý bílý. Vidíme hranici s Tádžikistánem a navzdory oparu dohlédneme i do Číny, která je vzdálená přesně sto kilometrů vzdušnou čarou.

Radost nám dělá také vibrování staré nokie. Poprvé chytáme signál a dostáváme zprávy z domova. Kamarádi zdraví ze skal. Ze všeho nejvíce jsme rádi, že můžeme konečně napsat rodičům: „Jsme v po-

řádku.“ Koušek pod vrcholem se signál opět ztrácí a my sjíždíme svah na ledovec.

Stan počkal v pořádku dole, celkem jsem si oddychl.

Výtrvalost

Už několik dní jsme neviděli člověka a náš svět se začal zužovat. Zajímalo nás jen to, co bylo tady a teď, problémy v Čechách jako by ani neexistovaly. Pili jsme čistou horskou vodu a nad námi plachtily bezstarostní dravci. Alex Honnold tuto fázi označuje výstižně: „dive into the project“.

Čeká nás poslední velké sedlo této cesty, které nese název Kundyk⁴. Později jsme se dozvěděli, že to znamená pupík. My jsme ale během bitky s tímto sedlem používali hrubější slova. Sice je Kundyk objektivně bezpečný, ale představte si, že jdete z Pece na Sněžku břídlíkovou sutí.

„Dáme pauzu, sváču a za hodinu budeme nahoře,“ navrhuji na rovném plácku. Až se sám sobě zpětně směju, že jsem zase neodhadl pravidlo: „Je to dál, než si myslíš.“ Sápeme se nahoru po něčem, co připomíná starou stezku. Občas nám kus té cesty ujede pod nohama, ale pořád se to dá zvládnout. S tím, jak stoupáme, stezka samozřejmě mizí, protože v tomhle sklonu je nemožné ji udržet. My ale směr známe, jdeme podle ruského topa – fotografie se zakreslenou cestou. „Sklon

³ Pik Lenina měří 7.134 m n. m., Kozly mají 598 m n. m.

⁴ 4.482 m n. m.

se zvyšuje a každý krok jdeme dvakrát. Nikča nadává jako dlaždič," píše se u mě v deníku. Dostává se to až do fáze, kdy se nedá zastavit, protože suť pod námi pomalu ujíždí dolů.

Prostě stojíte, myslíte si, že jste v no handu, a země se kolem vás sesouvá. Je to dost psychicky vyčerpávající, takže také nadávám a inspiruju se názvem sedla. Závěr výškrabu si musíme dělit na úseky mezi velkými šutry – ty se naštěstí nehýbou. Vydýchat a vyklepat se dá jedině na nich. O tom, že ruské topo bylo špatně

Dole, ve třech tisících, napadlo asi deset centimetrů, tak jsme vděční za dobré načasování. Začínáme potkávat první pas- tevecká místa, jenže jurty jsou složené a všechen kumys je vypitý. Lidé už jsou dávno „v nizu“.

Další den pokračujeme pěšky do prvních vesnic, kde konečně potkáváme lidi a dostává se nám vřelého přivítání i s nabídkami na přespaní. Venku leje a my v jedné chalupě probíráme rozdělení Československa, ceny koní, letenek a malých telat. Moc se jim líbí naše po-

hled nám bere dech. Obrovské oranžové masivy padají hluboko do údolí Kodžakalentu a nad tím vším leží had zasněženého Pamíru.

Do cílové vesnice přicházíme unavení a stavíme si stan kousek od ní. Někdy po půlnoci mě budí hlasité zvuky. Otevírám předsínku a mžourám nahoru na dva muže na koních. Chlapík s knírkem je trochu opilý a chce moji čelovku. Prý ji strašně potřebuje, že mu ji musím dát. Říkám, že mu ji nedám. Až po chvíli si všimnu, že má na zádech brokovnici.

Jezera pod sedlem Kundýk

nakreslené a dovedlo nás málem do záhuby, snad ani psát nebudu.

Sjíždíme sutí na druhou stranu, přecházíme ledovec a slézáme starou morénou, na jejímž začátku je mužik. Vy už ale víte, jak to tu s nimi je. Přicházíme ke dvěma parádním jezerům, která vypadají jak na Novém Zélandu. Jedno je z půlky zamrzlé. Poslední sluneční paprsky osvětlují firm na pyramidovém Piku 4.927 m n. m.

Dolez a lezení na nervy

Den po přechodu Kundýku začalo sněžit a my před sněhem utíkáme níž a níž.

hlednice z Česka. Třeba Karlštejn. „V tom baráku opravdu žijete?“ ptá se paní domáčí a rukou nám trhá kusy chleba. Nebo chlapská hláška: „Jasně, my to jako chápeme, že jste turisté... Ale vysvětlete nám, co v těch horách děláte? To tam hledáte zlato nebo uhlí?“

Už jen dva dny chůze a budeme v Kodžakalentu. Podle fotografií z internetu by to měla být vesnice s úžasným geologickým okolím. Chceme si ji prohlédnout a zhodnotit lezecké možnosti. Sněhem procházíme poslední dvě nižší sedla⁵ a vý-

Není to moc příjemné setkání, ale naštěstí pomáhá ruské: „Paká!“

Ráno slyšíme, jak se našemu stanu chichotají děti. Po chvíli nám prosvíští kolem hlavy kámen. Než stihnou rozepnout spacák a stan, jsou pryč. Čistý průstřel pláště, asi prakem. Jsem docela rozzlobený, tak chytám první skupinu dětí, co se po chvíli objevuje. Držím za ruku malou kyrgyzskou holčičku, která je stejně nejspíš nevinná. „Jdeme za rodičema,“ říkám rázně česky a s vyplašenými dětmi přicházím do jejich domku ve vesnici. Když po chvíli klepání přichází otevřít chlapík s knírkem, málem mě klepne. Vítejte v civilizaci!

⁵ Koš Mojnok a Sary Bel, cca 3.200 a 3.150 m n. m.

Informace na cestu

Letenka Praha–Biškek stála v roce 2013 přibližně 11.500 Kč.

Minibus z Biškeku do Oše stojí podle toho, jak umíte smlouvat. Řádově chtějí 700–1.500 somů a cesta po dobré silnici trvá přibližně dvanáct hodin.

Do Oše se dá dostat také letecky, a to buď z Biškeku místními aerolinkami za zhruba 150 dolarů, nebo přímo z Prahy, například s Turkish Airlines za nějakých 14.000 Kč.

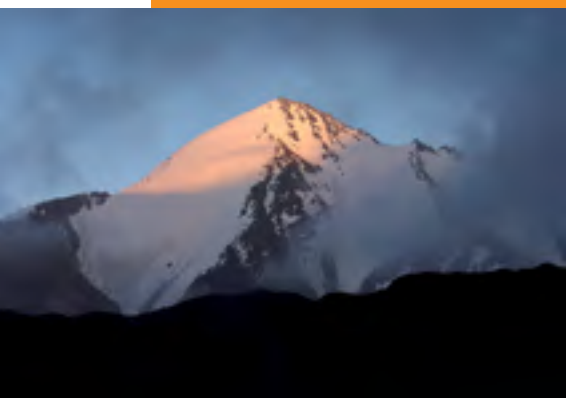
Vízum od loňského roku do Kyrgyzstánu není potřeba.

Povolení do pohraniční zóny není potřeba, Kičik Alaj není přímo u hranic.

Kurz je cca 40 Kč / 100 somů

Kičik Alaj

Anglicky Kichik Alay Range je pohoří v severní části Pamíru. Nachází se na jihu Kyrgyzstánu, naproti masivu Pik Lenina (Zaalajský hřbet), tedy na druhé straně údolí řeky Alaj.

Pik 4.927 m n. m., pyramidový kopec nad jezery Kundyk

Vrstvení materiálu a spousta boulderů nad vesnicí Kodžakalant

Oranžový pískovec svádí, ale bohužel není moc pevný

Pik 4.971 m n. m., vyzývavá hrana na rozhraní světla a stínu

Nejvyšší hora je Čon Kumtor, rusky Pik Skobeleva (5.051 m n. m.). V Kičik Alaji najdete desítky bezejmenných hor s výškou od 4.500 do 5.000 metrů.

Hory jsou dobře dostupné z Oše. Jejich úpatí je z tohoto města vzdálené vzdušnou čarou jen třicet kilometrů. Taxíkem se bez problémů dostanete do měst Nookat nebo Papan. Dál se dá pokračovat na korbě Zilu nebo v kabině nákladního auta, kterými do hor denně jezdí lidé pro uhlí.

Kičik Alaj má sušší klima než hory na severovýchodě Kyrgyzstánu, u jezera Issyk-Kull. Počasí je stabilní, buď je hodně pěkně, nebo hodně ošklivo.

Oblast je turisty poměrně nedotčená. Chovejte, prosím, úctu k místním lidem a snažte se být samostatní.

Na druhou stranu, běžně se zde smlouvá. Čím méně budete smlouvat, tím těžší to budou mít ti po vás. Nedávejte lidem peníze, pokud si o ně neřeknou.

Informace, mapy a fotografie se dají vyhledat jedině v azbuce.

Vybrané hory

Kopce v Kičik Alaji mají často firnové severní stěny vhodné pro výstup a suché jižní sestupky. Obtížnostně většinu cest odhadují do 3A ruské klasifikace. Níže následují směry, které mě po cestě zaujaly.

Pik 4.911 m n. m.

Jeden z nejbližších kopců směrem od Nookatu. Cesta začíná v pravé části ledovce Akarp a pokračuje firnovým svahem šikmo doleva na vrchol.

39°52'38.63"S, 72°29'10.30"V

Pik 4.971 m n. m.

Nádherná hora. Ze severu vede vyzývavý postranní hřeben, později sněhový pilíř a pokračování vede po hlavním hřebeni doleva na vrchol. Firnový výstup, centrální část Kičik Alaj.

39°46'44.38"S, 72°34'32.84"V

Čon Kumtor 5.051 m n. m.

Kyrgyzsky to prý znamená „velký písek“. Ruský název hory je Pik Skobeleva podle válečného dobyvatele území z de-

vatenáctého století Mikhaila Skobeleva. Je to jeden z mála pojmenovaných kopců v oblasti.

Normální cesta vede jižním svahem a má obtížnost 1A.

Ze severu je pěkná linie na mačky za 2B ruské kategorije трудности.

39°47'33.81"S, 72°37'0.72"V

Pik 4.927 m n. m.

Pyramidový kopec nad jezery Kundyk. Firnový výstup s mačkami, zřejmě bez nutnosti jištění. Těžko říci, zda na něm kdy někdo byl – to platí o všech kromě Čon Kumtoru.

39°47'24.67"S, 72°42'32.25"V

Kodžakalent – sportovní cesty a bouldery

My jsme do Kodžakalentu (na starších mapách Mazaar-Suu) šli čtrnáct dní, ale z druhé strany je vesnice přístupná za osm hodin od letiště

v Oši. Každý den sem jezdí nákladní auta do uhelných dolů. Za svezení se platí 100 somů z Oše. Nebo se dá něco stopnout z Papanu, kam jezdí minibusy. Kodžakalent je od Oše vzdálený asi 75 km po silnici.

Kolem vesnice najdete dva druhy hornin. Obrovské oranžové stěny jsou bohužel z křehkého pískovce, který kvalitou připomíná Skalák. Něco by se tu ale vymyslet dalo.

Lezecké možnosti nabízí hlavně pětikilometrový pás vápencových skal s průměrnou výškou do padesáti metrů. Kolem je spousta panenských boulderů. Pro případné napájení vrtáčky je dole ve vesnici elektrárna. Více informací, map a fotografií rád poskytnu e-mailem (standa.mitac@email.cz).

text	Stanislav Mitáč
foto	S. Mitáč, N. Jandová

Nahore město Oš, uprostřed Kíčk Alaj, dole Pik Lenina

TIGER TOP

Osvědčená technická **lezečka pro extrémní sportovní lezení** se zlepšenou konstrukcí v patní části je zvýšena napínacím páskem. Výborný společník **pro technicky náročné a dlouhé cesty s převýšnými prvky**. Kombinované sněrování nabízí rychlé a bezpečné obutí.

AQUA

Páskový sandál vhodný **do vlhka a pro vodní sporty**. Systém **zapínání** je upraven **proti otevření ve vodě**. Další z výhod tohoto sandálu je, že **plave ve vodě a zvolenou barvou pásku je dobře viditelný**. Nastavitelné pásky jsou měkce polstrované a příjemně se nosí.

TERRA LADY

Obľíbený páskový sandál na mezipodešvi Terra. Společně s **usňovou stélkou** zajišťuje novou **kvalitu a komfort pro volný čas**.

TRIOP - výrobce sportovní obuvi
Holešovská 406, 763 16 Fryšták
tel/fax: 00420 577101270
e-mail : triop@triop.cz

E-shop na www.triop.cz